

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Kratochvíla a soudců Martina Bobáka a Štěpána Výborného ve věci

žalobkyně:

S.I.

bytem ...

zastoupena advokátem JUDr. Ladislavem Salvetem

sídlem Sedlčanská 18, Praha 4

proti

žalovanému:

Ministerstvo kultury

sídlem Maltézské nám. 1, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí ministra kultury ze dne 19. 9. 2023, č. j. MK 28604/2023 OLP,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

1. Městský soud se v tomto rozsudku zabýval důvody pro zrušení prohlášení stavby za kulturní památku. Potvrdil, že havarijní stav budov není sám o sobě dostatečným důvodem pro zrušení památkové ochrany.

I.

Vymezení věci a obsah správního spisu

2. Žalobkyně je majitelkou souboru staveb a zahrady „Zámek Petrovice“ v Praze 15, který je od 60. let 20. století veden jako kulturní památka.
3. Žalobkyně požádala Ministerstvo kultury o zrušení prohlášení souboru za kulturní památku. Odvolávala se na špatný technický stav všech staveb souboru.
4. Rozhodnutím ze dne 9. 11. 2022 žalovaný žádosti nevyhověl. Zrušení památkové ochrany nedoporučil Národní památkový ústav ani Odbor památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy. Podle žalovaného tato dvě stanoviska i ohledání na místě a fotodokumentace prokazují pokračující významné památkové hodnoty souboru ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Stavby souboru (hlavní obytná budova a tři přilehlé hospodářské budovy) jsou sice ve špatném technickém stavu, avšak vykazují řadu dochovaných uměleckých a uměleckořemeslných prvků nejen ve výzdobě fasád. Nesporný špatný technický stav je řešitelný v režimu obnovy kulturní památky.
5. K odbornému vyjádření, které žalobkyně přiložila k žádosti, žalovaný podotkl, že neobsahuje výpočty ani zkoušky materiálů. Neprokazuje zásadní statické narušení, které by neumožnilo celkovou obnovu staveb.
6. Ministr kultury žalobou napadeným rozhodnutím toto prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Ministr se ztotožnil s názorem ministerstva, že nenastaly mimořádně závažné důvody ke zrušení evidence zámku jako kulturní památky.

II.

Argumentace účastníků

7. Žalobkyně v žalobě vznesla následující žalobní body:
 1. Žalovaný neshromáždil kompletní důkazní materiál. Žalovaný měl vyžádat znalecký posudek z oboru kultura a z oboru stavebnictví. Byl porušen § 3 správního řádu.
 2. Prohlášení zámku za kulturní památku je vadné. Zámek byl v době komunismu využíván místním JZD a nesplňoval podmínky kulturní památky podle zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.
 3. Nepříznivý stav zámku je nezvratitelný. Soubor staveb již nenaplnuje definici kulturní památky. Statika je vážně narušena. Žalovaný se nevypořádal s předloženým odborným vyjádřením.
 4. Délka správního řízení byla nadměrná.
8. Žalovaný ve svém vyjádření navrhl žalobu zamítnout. Přitom odkázal na závěry napadeného rozhodnutí, na kterých trvá.
9. Dne 10. 4. 2024 se ve věci konalo jednání před soudem, při kterém žalobkyně i žalovaný setrvali na své argumentaci z písemných podání.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

III. Posouzení žaloby

III.1 Dostatečně zjištěný skutkový stav

10. Správní orgán je dle § 3 správního řádu povinen zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Ačkoli je šetření materiální pravdy všeobecnou zásadou správního řízení, nelze opomenout, že nejsilněji se projevuje v řízeních zahájených z moci úřední. Naproti tomu v řízeních zahájených na návrh je tato zásada ovlivněna povinností účastníků označit důkazy k prokázání svých tvrzení dle § 52 správního řádu. Obdobně rozhodl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 3. 2019, č. j. 1 Azs 367/2018 – 34, bod 22: „[...] Nelze ovšem pominout, že obecná povinnost správních orgánů opatřovat podklady pro rozhodnutí a postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, je doplňována povinností účastníků řízení poskytnout potřebnou součinnost, případně označit důkazy na podporu jejich tvrzení (§ 50 odst. 2 a § 52 v návaznosti na § 3 správního řádu).“
11. V nyní posuzovaném případě jde o řízení zahájené na žádost žalobkyně. Zásada materiální pravdy se tedy neuplatní ve stejné intenzitě jako v řízení zahájeném z moci úřední. Je-li řízení podle § 8 odst. 1 zákona o státní památkové péči zahájeno na žádost, důkazní břemeno vztahující se k existenci mimořádně závažných důvodů pro zrušení památkové ochrany nese žadatel (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2015, č. j. 8 As 133/2014-51, bod 24; a ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192, bod 84).
12. V každém případě městský soud dospěl k názoru, že žalovaný shromáždil dostatečný důkazní materiál. Žalovaný si opatřil odborná stanoviska Národního památkového ústavu a Odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy. Obě stanoviska obsahovala informace relevantní a dostatečné pro rozhodnutí ve věci. Žalovaný dále provedl ohledání objektu zámku dne 8. 3. 2022, jak vyplývá z protokolu ve správním spise. Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro kulturní památky v České republice. Disponuje tak dostatečným personálním aparátem s odbornými znalostmi, aby na základě těchto podkladů mohlo přijmout kvalifikované rozhodnutí.
13. Z ničeho nevyplývá, že by žalovaný byl povinen, dokonce bez návrhu žalobkyně, opatřovat si znalecké posudky. Ani soud pro takový postup nevidí žádný důvod. Existují sice určité rozpory mezi odbornými stanovisky, které si žalovaný obstaral, a odborným stanoviskem předloženým žalobkyní. Správní orgány se však s nimi řádně vypořádaly. Žalovaný uvedl, že závěry odborného stanoviska předloženého žalobkyní ohledně nenapravitelné statiky objektů nejsou podloženy a jsou v rozporu s jinými odbornými stanovisky a s poznatky zjištěnými při místním ohledání.
14. Podstatné také je, že žalobkyně v rozkladu žádné další důkazy nenavrhla. Je přitom její povinností označit důkazy k prokázání vlastních tvrzení. Tedy v daném případě, že nastaly mimořádně závažné důvody pro zrušení prohlášení stavby za kulturní památku.
15. Důvod pro vypracování znaleckých posudků nevidí soud ani nyní v řízení před soudem. Hlavní tíha zjišťování skutkového stavu ve správním řízení leží v řízení před správními orgány, nikoliv před správními soudy. Žalovaný, respektive ministr přitom svá rozhodnutí opřel o dostatek důkazů. Důvod není ani pro místní šetření. Soud nemá odbornou znalost z oblasti stavebnictví, či architektury, aby byl schopen kvalifikovaně posoudit stav budov

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

na místě. Havarijní stav budov je navíc dostatečně zachycen fotografiemi ve správním spise. Žalovaný havarijní stav ani nijak nepopírá.

III.2 Existence kulturní památky

16. Judikatura Nejvyššího správního soudu již dovodila, že řízení podle § 8 zákona o státní památkové péči není oprávněným prostředkem proti rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku. Prostřednictvím tohoto postupu lze zrušit památkovou ochranu pouze do budoucna, pokud nastaly mimořádně závažné okolnosti, které odůvodňují změnu původně přiznaného statusu. Nelze jím však přezkoumat zákonnost původního rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku ani důvody, na nichž stojí (viz rozsudek ze dne 4. 9. 2015, č. j. 8 As 133/2014-51, bod 33). Toto řízení není přezkumným řízením k posouzení toho, zda zápis památky učiněný za účinnosti zákona o kulturních památkách do státních seznamů kulturních památek proběhl v souladu s tehdy účinnými předpisy (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192, bod 81).
17. Podle Nejvyššího správního soudu pro tyto účely neslouží ani řízení o určení právního vztahu (§ 142 správního řádu). To nemůže sloužit jako procesní nástroj pro zpětný přezkum toho, zda zápis památky do státních seznamů kulturních památek byl proveden v souladu s tehdy účinnými předpisy, jde-li o zápis, který v těchto seznamech existoval ke dni 1. 1. 1988, který sem byl zanesen za účinnosti zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, a který jasně identifikuje zapsanou památku (rozsudek ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192).
18. Podle městského soudu se tato judikatura aplikuje i na nyní posuzovaný případ.
19. Lze si patrně představit, že by důvodem pro zrušení prohlášení věci za kulturní památku mohl být zjevný omyl v jejím zápise do seznamu památek. To však není tento případ. Žalobkyně nenamítá, že zámek nikdy neměl a nemohl mít žádnou kulturní hodnotu. Namítá, že v 80. letech 20. století, respektive již v 60. letech zámek z důvodu jeho devastace ze strany JZD ztratil kulturní hodnotu, aby naplnil definici kulturní památky podle § 2 odst. 1 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách. V tomto řízení však není prostor pro zjišťování přesného stavu zámku ke konkrétním datům v minulosti. To mimo jiné již z toho důvodu, že lze pouze velmi ztěžka nyní zjistit a prokazovat stav objektu před 40 či 60 roky. Z těchto důvodů soud neprovedl jako důkaz dokumenty, které žalobkyně předložila při jednání, kterými dokládala špatný stav staveb již v 70. a 80. letech 20. století.
20. Je nicméně pravdou, že při posouzení důvodnosti žádosti o zrušení prohlášení za kulturní památku si musí správní orgán ujasnit, že o kulturní památku skutečně jde, respektive že k jejímu zápisu v minulosti skutečně došlo na základě právně relevantní události. Žalovaný však takto postupoval.
21. Žalovaný si předně ověřil, že zámek je jako kulturní památka veden. Součástí správního spisu je výpis z Ústředního seznamu kulturních památek České republiky s historickými dokumenty potvrzující existenci kulturní památky již od 50. a 60. let 20. století. Podle tehdy účinného zákona č. 22/1958 Sb. se věc stala kulturní památkou přímo ze zákona splněním stanovených znaků. Nebylo potřeba individuálního správního aktu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192, bod 43). Proto není na závadu, že správní spis žádné takové rozhodnutí neobsahuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

22. Není ani pochyb o tom, jaké budovy jsou předmětem památkové ochrany. Z výpisu z Ústředního seznamu kulturních památek pod ev.č. 1706 vyplývá, že jde o zámek se zahradou. Konkrétně o budovu zámečku (č.p. 1), tři hospodářských budov, zahradní terasy, zahrady, brány do dvora a ohradní zdi. Vše je také přehledně zachyceno na přiloženém zákresu do katastrální mapy.
23. Žalovaný správně vycházel z toho, že zámek je veden jako kulturní památka podle § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Podle tohoto ustanovení kulturní památky zapsané do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů se považují za kulturní památky podle tohoto zákona. Je přitom nerozhodné, kdy přesně byl soubor do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů zapsán. Podstatné je pouze to, že tam byl zapsán ke dni 1. 1. 1988 (nabytí účinnosti zákona o státní památkové péči).
24. V tomto případě nejde ani o zjevný omyl, že by do seznamu kulturních památek byla zapsána stavba, která zjevně nikdy nenaplňovala znaky kulturní památky. Jde o soubor staveb s bohatou historií, které jsou dominantou obce (nyní městské části) Petrovice. Jak vysvětlil ve stanovisku Národní památkový ústav, jde o barokní zámeček s renesančními základy. Významná stavební etapa nastala také v druhé polovině 19. století, kdy v historizujícím pojetí byly postaveny, respektive podstatně rekonstruovány přilehlé hospodářské budovy.
25. Tyto námitky tedy nejsou důvodné.

III.3 Havarijní stav budov není důvodem pro zrušení památkové ochrany

26. Podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o státní památkové péči za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické.
27. Podle § 8 odst. 1 zákona o státní památkové péči pokud nejde o národní kulturní památku, může ministerstvo kultury z mimořádně závažných důvodů prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku zrušit na žádost vlastníka kulturní památky.
28. V řízení podle právě citovaného § 8 zákona o státní památkové péči se neposuzuje, zda stavba splňuje definice podle § 2 odst. 1 zákona. Posuzuje se pouze, zda jsou „mimořádně závažné důvody“ pro zrušení prohlášení stavby za kulturní památku. Navíc použitím slova „může“ dal zákonodárce žalovanému při rozhodování o zrušení prohlášení věci za kulturní památku možnost správního uvážení. V případě správního uvážení má správní orgán ve stanovených hranicích volný prostor k úvaze a rozhodnutí, protože zákon nespojuje s existencí určitého stavu jednoznačně pouze jediný právní následek (rozsudek NSS ze dne 4. 9. 2015, č. j. 8 As 133/2014-51, bod 23).
29. Judikatura Nejvyššího správního soudu již dovodila, že důvodem pro zrušení památkové ochrany není havarijní stav stavby (rozsudek ze dne 21. 4. 2016, č. j. 2 As 322/2015-73). Havarijní stav je naopak důvodem pro opravu kulturní památky. Hlavním účelem celého zákona o státní památkové péči je ochrana kulturních památek. Tedy snaha o zachování

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

kulturní památky a její udržení v dobrém stavu (viz zejména § 1 a § 9 zákona o státní památkové péči).

30. Městský soud nijak nenaznačuje, že by se žalobkyně o zámek špatně starala. To totiž vůbec není předmětem tohoto řízení. Městský soud i vnímá nelehkou situaci žalobkyně, která (respektive její právní předchůdkyně) zámek restituovala ve značně zpustošeném stavu. Tento špatný stav staveb je výsledkem hospodaření státu s těmito nemovitostmi, které byly odebrány po druhé světové válce předkům žalobkyně. To však nic nemění na skutečnosti, že žalobkyně je nyní majitelkou kulturní památky. Zákon přitom všem vlastníkům kulturní památky ukládá nemalé povinnosti. Vlastník mimo jiné musí na vlastní náklad pečovat o zachování kulturní památky, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením (§ 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči).
31. Městský soud nicméně připouští, že zcela výjimečně důvodem pro zrušení památkové ochrany může být velmi špatný technický stav památky, který již neumožňuje její zachování a opravu. Taková situace však v tomto případě nenastala.
32. Žalovaný i ministr ve svých rozhodnutích přesvědčivě vysvětlili, proč současný stav zámku není důvodem pro sejmutí památkové ochrany. Opřeli se přitom o relevantní důkazy, jako jsou stanoviska odborných orgánů a vlastní ohledání věci na místě. Ze stanoviska Národního památkového ústavu vyplynulo, že i přes havarijní stav budov jejich podstatné části a nosné konstrukce zůstávají zachovány. Objekty nejsou natolik narušeny, aby nebylo možné provést podrobný průzkum stavebního a technického stavu jako předpoklad k celkové rehabilitaci areálu. Stanovisko Odboru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy zase odkazovalo na vyjádření vypracované statikem Národního památkového úřadu, podle kterého objekty mohou být za využití běžných stavebních postupů obnoveny. I názor Magistrátu se zakládá na podrobné znalosti areálu získaného několika místními šetřeními v předchozích letech.
33. Žalovaný se přitom také dostatečně vypořádal s odborným stanoviskem předloženým žalobkyní. Uvedl, že jeho závěry ohledně nenapravitelné statiky objektů nejsou podloženy. Jsou v rozporu s jinými odbornými stanovisky a s poznatky zjištěnými při místním ohledání (viz s. 6-8 prvostupňového rozhodnutí a s. 13-14 napadeného rozhodnutí, na které lze v podrobnostech odkázat).
34. Pokud jde o chybějící sochu sv. Jana Nepomuckého, tak tato socha není určující pro závěr, že stavba má významnou památkovou hodnotu. Správní rozhodnutí stojí na jiných hodnotách zámku, které sochu nijak nezmiňují.
35. Žalovaný v prvoinstančním rozhodnutí srozumitelně vysvětlil, v čem spatřuje pokračující významnou památkovou hodnotu souboru staveb. Stavby vykazují řadu dochovaných uměleckých a uměleckořemeslných prvků ve výzdobě fasád (supraporty, suprafenestry, šambrány, girlandy s festony, pilastry průčelí s iónskými hlavicemi, sgrafita, figurální reliéfy), vnitřní barokní výmalby, dobře dochovaná vstupní brána, barokní klenby hospodářských budov, barokní a novobarokní zaklenutá dveřní ostění s dřevěnými futry, krov s cihelnými hrotitými pasy, sochařská díla atd. Nelze tedy přisvědčit námitce žalobkyně, že žalovaný nijak nevysvětlil, jaké konkrétní hodnoty na zámku shledává.
36. Městský soud je přesvědčen, že žalovaný ani ministr kultury nijak nevybočili z mezí svého správního uvážení, pokud žádosti žalobkyně o zrušení památkové ochrany pro Zámek

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Petrovice nevyhověly. Jejich rozhodnutí nejsou arbitrární, ale jsou přesvědčivě odůvodněna a podložena relevantními důkazy.

37. Námitky žalobkyně tedy nejsou důvodné.

III.4 Délka řízení

38. Délka řízení dle ustálené judikatury správních soudů není vadou, která by mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí. K nápravě nadměrné délky již ukončeného řízení jsou určeny jiné prostředky ochrany než správní žaloba proti rozhodnutí správního orgánu.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

39. Městský soud z výše uvedených důvodů neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 soudního řádu správního zamítl.
40. Žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Soud tedy ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 soudního řádu správního rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu v Brně.

Praha 10. dubna 2024

Jan Kratochvíl v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.